

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

“Sosyal Dışlanmayı Ortadan Kaldırmak” (EliSE)

No. 2019-1-LV01-KA204-060427

IO4: Adil Seyahat ve Politika Önerileri için Araç Takımı

“Sosyal Dışlanmayı Ortadan Kaldırmak” (EliSE)

No. 2019-1-LV01-KA204-060427

IO4: Adil Seyahat ve Politika Önerileri için Araç Takımı

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUYLA MÜCADELE EDEN BİREYLERLE SEYAHAT

Seyahat Sırasında Zorlu Davranışların Üstesinden Gelmek

Seyahat, Otizm Spektrum Bozukluğu (ASD) olan bireyler için benzersiz bir dizi zorluk getiriyor. OSB'li bireyler seyahat ederken aşırı kalabalık, yüksek gürültü, uzun kuyruklarda bekleme, yoğun trafik, araç gecikmeleri nedeniyle artan bekleme süreleri gibi çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bireyler seyahat sırasında stresli olduklarından ani tetikleyici gürültü, trafik ve daha birçok seyahat etmeni otizimli bireylerin sorun yaşamasına neden olabilir. Her zamanki günlük rutinlerinin bozulmasıyla birlikte yeni manzaralar ve sesler seyahat etmeyi zorlaştırabilir. Seyahat sırasında öfke nöbetleri geçirebilir, ağlama krizleri veya benzeri duygudurum bozuklukları gibi sorunlu davranışlar sergileyebilirler.

Zorlayıcı davranışlar otizimli çocukların etkileşim ve iletişim becerilerinin gelişmesinde yetersizliklere neden olmakta, öğretimi kesintiye uğratmakta ve bu çocukların normal gelişim gösteren akranlarıyla etkileşime girmesini engelleyerek sosyal olarak ayrışmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle otizimli çocukların hazırlanan eğitim programından etkin bir şekilde yararlanabilmeleri, genel eğitim sınıflarında eğitimlerine devam edebilmeleri ve sosyal hayata aktif olarak katılabilmeleri için değişen davranışlarının önlenmesi, azaltılması ve ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Otizimli çocukların sergilediği zorlayıcı davranışları literatürden yola çıkarak kendini uyarıcı ve uyarıcı davranışlar, kendine zarar verici davranışlar, saldırgan davranışlar, atipik yeme davranışları ve takıntılı davranışlar olarak sınıflandırmak mümkündür.

Kendini uyaran ve stimüle eden davranışlar, el çırpma, ileri geri sallanma, nesnelere kendi etrafında döndürme, oyuncakları belirli bir düzende yerleştirme gibi dış ortamda belirli bir amaca hizmet etmeyen, tekrarlayan veya olağandışı vücut hareketleri veya seslerdir. Kendine zarar verme davranışları, başta doku hasarı olmak üzere fiziksel zarara neden olan kendine yönelik eylemlerdir. Başa vurma, vurma, ısırma, saç çekme ve kendini aşırı kaşıma bu davranışların en yaygın biçimleridir. Saldırgan davranışlar arasında bağırma, küfretme, vurma, itme, ısırma ve saç çekme yer alır, bu da çocuğun etrafındakilere fiziksel zarar verebilir veya nesnelere zarar verebilir. Atipik yeme davranışları, sınırlı gıda tercihlerini, gıda dokularına karşı aşırı duyarlılığı veya yeme isteksizliği içerir. Saplantılı davranışlar, bir çocuğun kendine özgü ritüeller geliştirmesi, aynılığı sürdürmesi, olağandışı nesnelere veya etkinliklere bağlanması ve değişiklik ve geçişlerle mücadele etmesidir.

Otizmlili çocukların zorlayıcı davranışları, çevreye ya da durum değişikliklerine uyum sağlamakta güçlük çekmelerine ve belirli rutinlere bağlı kalmalarına neden olur. Ortamdaki veya durumdaki değişikliklere uyum sağlamadaki bu zorluklar, genellikle çocukların geçişler sırasında zorlu davranışlar sergilemesine neden olur.

Otizmlili bireyler için seyahat temelde bir geçiş unsuru içerir. Bir faaliyetten diğerine geçişi ifade eder. Otizmlili bireyler için geçiş kavramı, evde, okulda, işte veya sosyal ortamlarda bir aktiviteyi sonlandırmayı ve yeni bir aktiviteye başlamayı veya bir ortamdan ayrılıp farklı bir ortama geçmeyi gerektiren durumlar olarak tanımlanmaktadır. Otizmlili bireyler için seyahat etmek bir geçiş olarak değerlendirilebilir. Geçişlerle ilgili sorun yaşayan otizmlili bireylerin bu zaman dilimlerinde zorlayıcı davranışlar sergileme olasılıklarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Çocuklar seyahat sırasında zorlu davranışlar sergileyerek yeni bir ortama uyum sağlamayı reddederler ve etkinlik ya da ortam değiştirmeye direnç gösterirler.

Otizmlili çocuklar bir ortamdan diğerine geçişte ve rutin değişikliklere uyum sağlamada normal gelişim gösteren çocuklara göre aynılığı sürdürmek istediklerinden veya ortam değişikliklerinde öngörülebirliliğe ihtiyaç duyduklarından ve sınırlı davranış kalıplarına sahip olduklarından daha fazla güçlük çekerler. Otizmlili çocukların özelliklerinden kaynaklanan nedenlerin yanı sıra bu çocuklara seyahatleri sırasında gösterilen aşırı ilgi çocukları olumsuz yönde etkileyerek zorlayıcı davranışlar sergilemelerine neden olabilir.

Seyahati reddetmek veya direnmek, otizmlili bireylerin ailelerini de zorlar. Otizmlili çocukların bu durumla baş edebilmeleri için eğitimcilerin veya ebeveynlerin seyahat dahil geçişler konusunda bir eğitim planı yapması ve çocukların seyahat konusunda yeterli ve sorunsuz davranışlar geliştirmelerini sağlaması gerekmektedir. Otizmlili çocukların bu tür kaynaştırma uygulamalarına etkin katılımını sağlamak için seyahat sırasında oluşabilecek zorlayıcı davranışların önüne geçilmesi ve onlara uygun geçiş davranışlarının kazandırılması önemlidir. Otizmlili çocuklara seyahat etme becerisinin erken yaşta kazandırılması, bu tür ortamlarda daha bağımsız olmalarına katkı sağlayacak ve kaynaştırma uygulamalarının başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Bu bağlamda otizmlili çocukların yararına hazırlanacak eğitim programlarının amaçlarından biri de çocukların seyahat etme özgürlüğünü kazanabilecekleri ve sergileyebilecekleri zorlayıcı davranışları engelleyecek şekilde düzenlenmelidir.

Seyahat de geçiş kavramı içinde bir unsur olarak kabul edildiğinden, seyahat sırasında oluşabilecek zorlayıcı davranışların önüne geçmek için geçiş stratejileri planlamada destekleyici olabilir. Çocukların özelliklerine ve seyahat (hava, kara veya deniz) özelliklerine

uygun stratejiler kullanıldığında zorlayıcı davranışlara harcanan zaman azalır, uygun davranışlar seyahat sırasında artar ve yetişkin ipuçlarına daha az ihtiyaç duyularak sosyal hayata katılım daha kolay hale gelir.

Seyahat sırasında ortaya çıkabilecek zorlayıcı davranışların önüne geçebilmek için problemleri geçişlerin belirlenmesi, geçişi kolaylaştırmak için uygun geçiş stratejisinin seçilmesi, seçilen geçiş stratejisinin uygulanması ve stratejinin etkili olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

Otizimli çocuklara yolculuk sırasında destek sağlamak için yapılacak ilk şeylerden biri, yolculuk sırasında ne zaman, hangi koltukta ve kiminle sorun yaşadıklarını belirlemektir. Seyahat sırasında yaşanan sorunları tespit etmek ve sorunlu geçişleri ortaya çıkarmak için çocukları dikkatli bir şekilde gözlemlemek önemlidir.

Seyahat etmek, otizimli bireyler için bir yerden başka bir yere taşınmak gibi çevreyi değiştirmeyi gerektiren geçişleri tanımlar.

Otizimli çocukların seyahatlerini kolaylaştırmak için kullanılacak geçiş stratejileri. Uygun geçiş stratejisine karar vermek için çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını, uygulayıcıların hangi stratejiler hakkında bilgi sahibi olduklarını ve mevcut kaynakları (donanım, yazılım vb.) dikkate almak gerekir. Uygun geçiş stratejisine karar verildikten sonraki adım, bunun kim tarafından, ne zaman ve nasıl kullanılacağını planlamak ve uygulamaktır.

Seçilen geçiş stratejisi, çocukların ebeveynleri, öğretmenleri veya çocuklarla çalışan diğer kişiler tarafından uygulanabilir. Uygulama sürecinde yer alacak kişilerin özellikleri ve tutumları (sabırlı ve cesaretlendirici olma vb.) stratejinin etkinliğini artıran unsurlardır. Stratejiyi kimin uygulayacağını belirledikten sonra uygulama zamanını planlamak gerekir. Stratejinin çocukların günlük rutinlerinin bir parçası haline getirilmesi ve gün içinde seyahat dışındaki tüm geçişlerde kullanılması stratejinin etkili ve güçlü olması için çok önemlidir.

Seçilen geçiş stratejisinin nasıl uygulanacağına çocukların yaşları, ihtiyaçları ve öğrenme özellikleri dikkate alınarak karar verilmesi gerekmektedir.

Seyahat sırasında ortaya çıkabilecek zorlayıcı davranışları önleme sürecindeki son adım, uygulanan stratejinin etkili olup olmadığını belirlemek için düzenli olarak veri toplamaktır. Stratejinin etkililiğini belirlemek için öncelikle veri toplama formlarının oluşturulması ve çocuklarla çalışan tüm bireylerle paylaşılması gerekmektedir.

Bundan sonra yapılacak şey, gözlemler yaparak çocukların seyahat sırasındaki davranışları hakkında veri toplamak ve seçilen stratejinin onların seyahat davranışlarına etkisi olup olmadığına karar vermektir.

Otizimli çocukların zorlayıcı davranışlarının önüne geçmek ve seyahat ederken sorun yaşamamaları için uygulanabilecek geçiş stratejileri şu şekildedir:

1. Hazırlama Stratejileri

Hazırlama stratejileri, geçişleri tahmin edilebilir kılan ve otizimli çocukların aşağıdaki aktivitenin başlamadan önce ne olduğunu anlamalarını sağlayan yollardır. Hazırlama stratejilerinin amacı, çocukları yeni bir ortama geçiş yapmadan önce ne bekleyecekleri

konusunda hazır veya bilinçli hale getirmek ve böylece geçişler sırasında gösterilebilecek olası zorlayıcı davranışları önlemektir.

Hazırlama stratejileri, özellikle seyahat etmeyi reddetme veya direnme gibi zorlayıcı davranışlar sergileyen çocuklar için kullanılabilir. Hazırlama stratejileri, video hazırlama, baskı hazırlama ve görsel hazırlamayı içerir.

• Hazırlayıcı Videolar

Video Hazırlama, otizmliler çocukları geçişlere hazırlamak ve çocuklara seyahat becerisi kazandırmak için etkin bir şekilde kullanılacak video görüntüleri içerir. Video hazırlama, çocukları seyahat sırasında meydana gelen stresli durumlara hazırlamak ve bu geçişin neden olduğu zorlayıcı davranışları önlemek için geçiş yapılacak ortam veya etkinlik/durum ve geçiş döneminde sergilenmesi gereken davranışları gösteren video görüntüleri izledikleri bir stratejidir. çevresel değişiklikler nedeniyle çocuklarda kaygı.

Video hazırlamanın amacı, seyahatin öngörülebilirliğini artırmak, böylece seyahat sırasında gösterilebilecek zorlu davranışları önlemektir. Video Hazırlama evde veya okul ortamında rahatlıkla kullanılabilir ve çocuğun günlük rutininin bir parçası haline getirildiğinde daha etkilidir.

• Hazırlayıcı Öyküler

Hazırlayıcı öyküler, seyahati veya ziyaret edilecek yerleri anlatan, seyahat sırasında sergilenmesi gereken davranışları gösteren ve seyahat için çocuktan neler beklendiğini ortaya koyan resimli ve yazılı hikayelerdir. Hazırlayıcı Öyküler, odaklanılan seyahat geçişini ve bu geçiş için gereken adımları tanımlamak ve ayrıca ortamdaki, faaliyetlerdeki veya rutinlerdeki değişiklikler hakkında bilgi vererek öngörülebilirliği artırmak için kullanılabilir.

Hazırlayıcı öyküler kullanımına karar verildiğinde öncelikle otizmliler çocukların seyahat sırasında yaşadıkları sıkıntıları içeren ve bu geçişleri çocukların seviyelerine uygun olarak anlatan hikayeler hazırlamak gerekir. Hazırlanan hikayelerin seyahat ortamını ve seyahatin içeriğini doğru bir şekilde anlatması, çocuklardan beklenen davranışları net bir şekilde ortaya koyması, kullanılan resim veya fotoğrafların davranışları doğru yansıtması ve kullanılan ifadelerin çocukların gelişim özelliklerine uygun olması önemlidir. Hazırlayıcı öyküler oluşturulduktan sonra, çocukların sorun yaşadığı yolculuk öncesi çocuklara hikayeler okunabilir ve çocukların herhangi bir zorlayıcı davranış sergilemeden yolculuğa katılmaları beklenir.

• Hazırlayıcı Görseller

Görsel hazırlama, otizmliler çocukların seyahatin ne olduğunu anlamalarını, seyahat ve destinasyon arasındaki ilişkiyi kavramalarını ve seyahat durumlarının öngörülebilirliğini artırmayı sağlayan fotoğraf, resim, çizim, işaret, sembol gibi görüntülerin kullanıldığı bir stratejidir. Etkinlik çizelgeleri ve öncesi-sonrası kartları, geçişlerden önce otizmliler çocukları desteklemek için kullanılan görsel hazırlayıcılardan bazılarıdır.

2. Hatırlatma Stratejileri

Davranışsal hatırlatıcılar, zorlayıcı davranışlar sergilemeden ortamlar veya etkinlikler arasında geçişi sağlayan stratejilerdir. Özellikle yaklaşan bir geçişi tanımakta güçlük çeken veya etkinlikleri değiştirmekte ya da kendi başına ayarlamakta güçlük çeken çocuklar için faydalıdır.

Davranışsal hatırlatıcılar kullanmak, otizimli çocukların daha kolay seyahat etmelerine, ipuçları vermelerine ve seyahat zamanının yaklaştığını hatırlatmalarına yardımcı olabilir. Bu stratejiler, seyahatin yaklaştığını fark etmekte güçlük çeken, kendi başına seyahat etmekte zorlanan ve seyahat için ipuçlarına ihtiyaç duyan çocukların zorlayıcı davranışlar sergilemeden seyahate geçiş yapmalarına yardımcı olmak için kullanılabilir. Davranışsal hatırlatıcılar işitsel hatırlatıcılar ve görsel hatırlatıcılar olarak sınıflandırılabilir.

• İşitsel Hatırlatıcılar

İşitsel hatırlatıcılar, seyahatin yaklaştığını çocuklara bildiren işitsel ipuçları veya uyarılardır. Alarmlar, alkışlar, ziller, müzik ve şarkılar, aralarından seçim yapabileceğiniz işitsel hatırlatıcılardan bazıları olsa da, en sık kullanılan işitsel hatırlatıcılar sözlü talimatlardır. İşitsel hatırlatıcılar kullanılırken öncelikle çocukların seyahat ederken sorun yaşadıkları etkenler belirlenmeli, daha sonra çocukların seyahatle ilgili özelliklerine göre işitsel hatırlatıcılar seçilmelidir.

• Görsel Hatırlatıcılar

Görsel hatırlatıcılar, çocukları yaklaşan seyahate hazırlamak için kullanılacak görsel ipuçlarıdır ve aynı zamanda onlara seyahat sırasında onlardan ne gibi davranışlar beklendiğini söyler. Görsel hatırlatıcı örnekleri, geçiş kartları veya güç kartlarıdır.

Geçiş kartları, çocukları seyahate hazırlamak için kullanılacak, gezi sırasında sergilenmesi gereken davranışları açık ve anlaşılır bir şekilde fotoğraf, resim ve çizimlerle, bazen de yazılı açıklamalarla gösteren hatırlatma kartlarıdır. Güç kartları, bir eylemi gerçekleştirmeye yardımcı olmak veya bir durumun anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla, çocukların ilgi alanları ve özellikleri dikkate alınarak geliştirilmiş, farklı ortamlara taşınabilen, kartvizit boyutunda, kişiselleştirilmiş kartlardır. Kartlarda, çocukların sevdiği bir kişi, hayvan, kahraman veya karakterin bir görüntüsü olabileceği gibi, çocuğun yaptığı eylem veya durum hakkında yazdığı basit açıklamalar da olabilir.

• Görsel Geri Sayım

Görsel geri sayım, çocukların geçişler için ne kadar zaman kaldığını anlamalarını sağlar. Görsel geri sayım, bir sonraki aktiviteye veya ortama geçiş için kalan süre hakkında yaklaşık bir fikir vermek için kullanılan ve çocukların özellikleri dikkate alınarak hazırlanan kum saatleri, numaralı legolar ve numaralı resimli kartlardır. Geri sayım görselleri ile zamanlayıcılar arasındaki temel fark, olay veya ortamda bulunmak için net bir zaman aralığının olmamasıdır. Geri sayım görselleri özellikle geçişler sırasında zaman konusunda daha esnek olması gereken çocuklar tarafından tercih edilmektedir.

3. Zamanlayıcılar

Zamanlayıcılar, otizimli çocuklara başka bir etkinliğe veya ortama geçmeden önce ne kadar zaman kaldığını göstermek için görsel-işitsel araçların kullanıldığı stratejilerdir. Bu stratejiler soyut zaman kavramının görsellerle somutlaştırılarak daha anlaşılır hale getirilmesini sağlar. Zamanlayıcı stratejileri, görsel zamanlayıcıları ve görsel geri sayımı içerir. Zamanlayıcılar, etkinlikler veya ortamlar arasındaki geçişlerin daha fazla tahmin edilebilirliğine ve geçişler için daha fazla zamana ihtiyaç duyan çocuklar için çok uygun stratejilerdir.

• Görsel Zamanlayıcılar

Zamanlayıcılar, geri sayım mantığı ile çalışan ve bir sonraki olaya veya ortama kalan zamanı göstermek için kullanılan analog veya dijital zaman sayaçları/saatleridir. Zamanlayıcılar kullanılırken öncelikle olay veya ortamda bulunma süresi belirlenir ve kullanılacak zamanlayıcı bu süre dikkate alınarak ayarlanır. Bu geri sayım sürecinde çocuklar zamanlayıcıya bakarak ve sürenin dolduğunu gösteren uyarı sesini duyarak geçiş için ne kadar süre kaldığını rahatlıkla görebilirler.

- Görsel Geri Sayım

Görsel geri sayım, çocukların geçişler için ne kadar zaman kaldığını anlamalarını sağlar. Görsel geri sayım, bir sonraki aktiviteye veya ortama geçiş için kalan süre hakkında yaklaşık bir fikir vermek için kullanılan ve çocukların özellikleri dikkate alınarak hazırlanan kum saatleri, numaralı legolar ve numaralı resimli kartlardır. Geri sayım görselleri ile zamanlayıcılar arasındaki temel fark, olay veya ortamda bulunmak için net bir zaman aralığının olmamasıdır. Geri sayım görselleri özellikle geçişler sırasında zaman konusunda daha esnek olması gereken çocuklar tarafından tercih edilmektedir.

2. Adil Seyahat için Kaynak Materyaller

Genel Otizm Bilgileri ve İpuçları

Kaynak	Açıklama	Bağlantı
Konuya göre bilgi	Otizm topluluğuna farklı konularda kaynaklar sağlamak	https://www.autismspeaks.org/information-topic
Kişiselleştirilmiş Öğretim Hikayeleri için Şablonlar	Kişiselleştirilmiş Hikaye Şablonlarının nasıl kullanılacağına dair ipuçları	https://www.autismspeaks.org/templates-personalized-teaching-stories

Kaynak	Açıklama	Bağlantı
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin Görsel Takvim	Çocuğunuzla iletişiminizi geliştirmek için kullanabileceğiniz stratejiler	https://www.youtube.com/watch?v=-9UtEaEoAiU&t=1s
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin Önce Sonra Panolar	Çocuğunuzla iletişiminizi geliştirmek için kullanabileceğiniz stratejiler.	https://www.youtube.com/watch?v=E26taIXybjM&t=2s
Görsel Destek	Sözlü olarak verilen ve çocuğın anlamasına, seçim yapmasına ve belirli bir durumda ne bekleneceğini	https://www.youtube.com/watch?v=Xh_ooF8PDhM

	bilmesine yardımcı olabilecek bilgileri pekiştirmeye yardımcı olur.	
Görsel Destek ve Otizm	ebeveynleri, bakıcıları ve profesyonelleri görsel desteklerle tanıştır ve nasıl yapılacağına ilişkin talimatlar sağlar. onları etkili bir şekilde kullan	https://www.autismspeaks.org/sites/default/files/SC_ATN%20Visual%20Schedule%20Topic%20Flyer_083120_v6.pdf

Kaynak	Açıklama	Bağlantı
Uçağa binmek: Otizmli insanlar için bir rehber	Yeni bir sosyal durumu veya davranışı açıklamaya yardımcı olabilecek bir öğretim hikayesi.	https://www.autismspeaks.org/sites/default/files/Jet%20Blue%20teaching%20story%20final%2009-23-19.pdf
Tatil seyahati ve otizm: Yolda başarı için beş ipucu görsel destekler	Otistik çocuklarla seyahat ederken tuvalet eğitiminin sürdürülmesine yardımcı olacak stratejiler	https://www.autismspeaks.org/expert-opinion/holiday-travel-autism-five-tips-success-road

Makaleler ve Kitaplar

Otizimli veya Diğer Gelişimsel Sorunları Olan Bireyler İçin Tuvalet Eğitimi: Ebeveynler ve Öğretmenler için Kapsamlı Bir Kılavuz, Wheeler, M. (2007).

Otizimli İnsanlar için Kendi Kendine Yardım Becerileri: Sistematik Bir Öğretim Yaklaşımı, Anderson, S.R., Jablonski, A.L., Thomeer, M.S., & Knapp, M. (2007).

Starbrite Traveler: Özel Gereksinimleri Olan Çocukların Ebeveynleri için Bir Seyahat Kaynağı Starbrite Traveler, Ida Keiper, I. & Jones, J. (2013)

Otizim ve Seyahat: ÇOCUKLARIN MUHTEŞEM BİR DENEYİMLE KEYFİNİ

Platformlar

Gezici Önleme Kaynakları <https://www.autismspeaks.org/wandering-prevention-resources>

Otizim Konuşur Kişiselleştirilmiş Hikaye Şablonlarını Kullanma

<https://www.autismspeaks.org/sites/default/files/how-to-use-personalized-stories.pdf>

Magnusmode Bilişsel Engelli Kişiler İçin Bağımsızlığı Destekliyor:

<https://beyondthewaitingroom.com/magnusmode-promotes-independence-for-people-with-cognitive-disabilities/>

Erişilebilir Seyahat: En İyi Uygulamalar ve Kaynaklardan 23'ü

<https://www.oliverstravels.com/blog/accessible-travel/>

Otizimli Çocuklara Tuvalet Eğitimi Veren Ebeveyn Rehberi

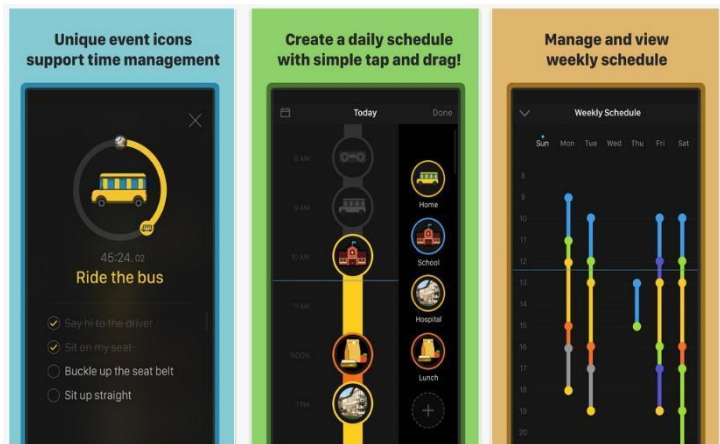
<https://www.autismspeaks.org/sites/default/files/2018-08/Toilet%20Training%20Guide.pdf>

iPad, iPhone ve Android için En İyi Otizm Uygulamaları <https://www.educationalappstore.com/best-apps/best-autism-apps-ipad-android>

ARAÇLAR:

Otizimli Çocuklar: Görsel Bir Program

Otistik popülasyon göz önünde bulundurularak oluşturulan bu resim tabanlı zamanlayıcı, kullanıcıların planlanmış aktiviteleri takip etmelerine yardımcı olur. Zamanlayıcı, kullanıcıların günlük rutinlerindeki değişiklikleri öngörmelerine ve planlamalarına yardımcı olarak günleri daha öngörülebilir hale getirir. Ayrıca, günlük etkinlikler için adım adım rehberlik sağlayarak kullanıcıların daha fazla kendi kendine yeterli olmalarına olanak tanır.

Seçim çalışmaları

Bu otizm uygulaması, otistik çocuklara ve gençlere günlük rutinleri üzerinde daha fazla kontrol sağlar. Uygulama, programların ve dizilerin Otizmli insanlara faydalarını çevreleyen teoriye dayanmaktadır.

Uygulama, kişiselleştirilmiş bir günlük rutinin grafiğini çıkarmak için değiştirilebilen ilgi çekici, görsel şablon nedeniyle özellikle aile rutinine yardımcı olmak için faydalıdır. Otistik çocuklar için bu, süreci daha öngörülebilir ve dolayısıyla daha az stresli hale getirir. Çocuğun hem evde hem de toplumda bağımsızlığını, olumlu davranışını ve duygusal yönetimini destekler. Her görev "tamamlandı" olarak işaretlenebilir ve bir zamanlayıcı dahil edilerek programlar geliştirilebilir. "Duygu" ve "bekleme" tahtaları kullanılarak kişilerarası beceriler de geliştirilebilir.

Choiceworks, görevleri sırayla kategorize ederek ve hangi görevlerin tamamlandığını ve hangilerinin hala tamamlanması gerektiğini vurgulayarak kullanıcıların günlük rutinlerini düzenlemelerine yardımcı olur. Uygulama ayrıca, rahatsız edici ve bunaltıcı olabilecek durumlarla başa çıkmada kullanıcılara yardımcı olur. Choiceworks, özellikle kullanıcıların bir şey için beklemesi gerektiği durumlarda faydalıdır, çünkü beklerken zamanı doldurmalarına izin verir.

Önce Sonra Görsel Program:

<https://apps.apple.com/us/app/first-then-visual-schedule/id355527801>

Bu, iletişimde zorluk çeken bireyler için bir iletişim uygulamasıdır. Kullanıcılar bu uygulamayla görüntüleri ekleyebilir, ses kaydedebilir ve bir program planlayabilir. Oluşturulan programı yedeklemek için iCloud da kullanılabilir. Uygulama, görsel programların kullanılması yoluyla

bir çocuğun bağımsızlık kazanmasına ve kaygıyı azaltmasına yardımcı olabilir.

AutisMate <https://learningworksforkids.com/apps/autismate/>

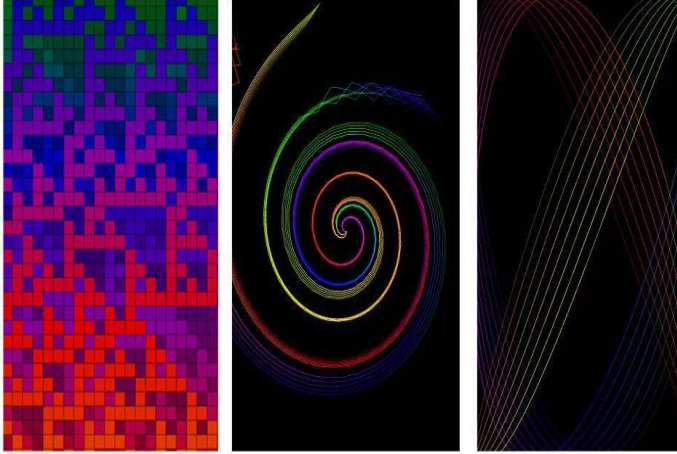
AutisMate, kullanıcıların gerçek dünya "Sahneleri" oluşturmasına ve etiketlemesine olanak tanıyan benzersiz bir AAC uygulamasıdır. Kullanıcılar, çevrelerinin fotoğraflarını çekebilir ve dokunulduğunda alanla bağlantılı ortak ifadeler içeren bir menü açan "sıcak noktaları" etiketleyebilir. Kullanıcılar ayrıca günlük görevleri ve rutinleri temsil eden ve kronolojik sırayla görüntülenen görsellerden oluşan "görsel programlar" da oluşturabilirler.

Mucize Modus

<https://play.google.com/store/apps/details?id=net.seebs.apps.modus&hl=tr&gl=TR>

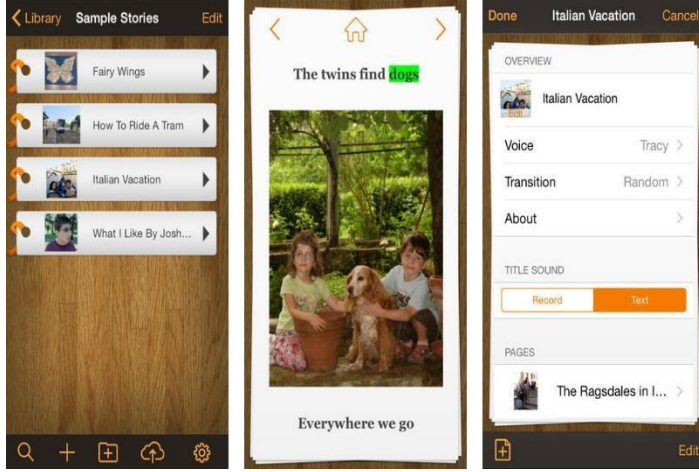
Çoğumuz bunaltıcı olabilen bir dünyada sakin bir duruma geri dönmek için biraz yardım alabiliriz. Miracle Modus, kullanıcıların duygusal olarak bunaltıcı durumlarda sakin olmalarına yardımcı olmak için çeşitli desen ve konfigürasyonlarda ışıklar, sesler ve renkler kullanarak bu sorunlardan bazılarını çözmeyi amaçlamaktadır.

Pictello <https://www.assistiveware.com/products/pictello>

Pictello, AssistiveWare tarafından geliştirilen, kullanıcıların kişiselleştirilmiş fotoğraf albümleri ve resimli kitap oluşturmalarına olanak tanıyan ve her sayfasında kullanıcıların kendilerini kaydetmesine olanak tanıyan ses

içeren yaratıcı bir uygulamadır. Uygulama, özellikle otistik bireyleri, doktor randevuları veya yeni yerlere seyahatler gibi alışılmadık veya stresli durumlara hazırlamak için yararlıdır.

Dreampad

<https://dreampadsleep.com/pages/autism-and-sleep>

Dreampad, müzik çalmak için hafifçe titreten terapötik bir yastıktır. Titreşimin sinir sistemi üzerinde rahatlatıcı bir etkisi vardır ve bu özellikle otizmle ilgili aşırı uyarılma ve kaygı için faydalıdır. Dreampad'in insanların uykuya dalmasına, uykuda kalmasına ve gündüz davranışlarını iyileştirmesine yardımcı olduğu araştırmalarda gösterilmiştir. Spektrum içinde ve dışında hem çocuklar hem de yetişkinler için faydalıdır. Diğer bir avantajı ise müziğin sadece kullanıcı tarafından duyulabilmesidir.

AngelSense Guardian <https://www.angelsense.com/help/devices-supported-by-app/>

Ebeveynlere özel ihtiyaçları olan çocuklarının refahını koruma ve iyileştirme konusunda yardımcı olan bir izleme uygulaması. Uygulama, mevcut AngelSense Guardian GPS giyilebilir cihazınızla uyumludur ve bir AngelSense aboneliği satın aldığımızda aldığımız hesap kullanıcılarını ve şifresini gerektirir.

AngelSense, dünyayı özel ihtiyaçları olan çocuklar için daha güvenli bir yer haline getirmek ve ailelerine huzur vermek için özel olarak oluşturulmuş, türünün tek örneği bir konum ve ses izleme sistemidir.

Özel çocuklar ve aileleri, AngelSense Guardian GPS giyilebilir cihazını günlük olarak kullanır ve ebeveynlerin çocuklarının konumunu, çevredeki sesleri ve potansiyel tehditleri gerçek zamanlı olarak ve her zaman izlemesine olanak tanır.

AngelSense giyilebilir cihazı, çocuğun günlük aktivitelerini engellemeyen veya dikkatini dağıtmayan uygun bir yerde çocuğun kıyafetlerine güvenli bir şekilde takılır.

AngelSense akıllı telefon uygulamasını kullanarak:

- Çocuğunuzun nerede olduğunu takip edin.

Akıllı telefonunuzda çocuğunuzun mevcut programını görebilirsiniz. Günlük olarak, program otomatik olarak oluşturulur.

- 2. Potansiyel tehditlerle ilgili gerçek zamanlı uyarılar alın.

Çocuğunuz planladığı yoldan saparsa, derhal bilgilendirilmeli ve uygun önlemi almalısınız.

- Çocuğunuzun çevresine dikkat edin.

Rahatlamak ve güvenliğini sağlamak istediğinizde çocuğunuzu ve etrafındaki sesleri dinleyin.

Acil Durum Mobil Uygulamasında
ICE4Autism <https://www.ice4autism.com/>

ICE4Autism, Otizme özgü tek Acil Durumda (ICE) uygulamasıdır. Kişisel ihtiyaçlarınız, hassasiyetleriniz ve davranışlarınız hakkında kritik bilgileri iPhone veya iPad'inizde tutar.

ICE4Autism Özel Özellikleri:

- Otizmim - nasıl iletişim kurduğunuzu ve nasıl iletişim kurmak istediğinizi paylaşın; benzersiz davranışlarınız ve tetikleyicileriniz ve bunlara nasıl yanıt vereceğiniz; ve diğer benzersiz tedavi bilgileri
- Acil Durum Kişilerimi Uyar - seçildiğinde, GPS konumunuz ve Google Haritalar'da sabitlenmiş konumunuza bir bağlantı da dahil olmak üzere, belirlenmiş acil durum kişilerinize bir acil durum uyarı mesajı gönderilir
- *Özel Talimatlar - ilk müdahale ekiplerine siz ve özel ihtiyaçlarınız hakkında bilgi verin. Seni iyileştirmeleri için onlara yardım et.
- ICE Audio - ICE4Autism, sizin adınıza “konuşma” yeteneğine sahiptir. Yaralanma nedeniyle iletişim kuramıyor veya yetersiz kalıyorsanız, bu özellik önceden kaydedilmiş mesajınızı sizinle ilgili en önemli bilgilerle oynatabilir.

- ICE4Otizm Kilit Ekranı - cihazınız kilitliyken, özel Kilit Ekranı seçeneği, fotoğrafınız, adınız, doğum tarihiniz, kan grubunuz, acil durumda irtibat kurulacak kişilerin adları ve telefon numaraları gibi en kritik acil durum bilgilerinizin yanı sıra bireysel, kullanıcı- girilen şifre. Özel Talimatlar

- Kilitleme Seçeneği – izniniz olmadan hiçbir şeyin değişmemesini garanti ederek uygulamaya girdiğiniz verileri parolayla korumanıza olanak tanır. Kilitli konumda veriler görüntülenebilir ancak değiştirilemez.

- ICE4Autism ayrıca şunlarla ilgili bilgileri de kaydeder:

- Sağlık koşulları

- Alerjiler ve hassasiyetler

- İlaçlar

- Doktorlar ve diğer sağlayıcılar için sigorta

Adil seyahat için öneriler

Seyahat Düzenlemelerinin Yapılması

Otizmden etkilenen çocuklar mümkün olduğunca fazla rutin ve yapı gerektirir. Tatiller, tanımı gereği, günlük aktivitelere bir moladır. Seyahat etme fikri göz korkutucu olsa da, küçük bir planlama uzun bir yol kat edebilir. Çocuğunuzun seyahat serüvenini daha keyifli hale getirebilir ve onu önceden bir başarı planlamasına hazırlayabilirsiniz.

Ayrılmadan önce anahtar, tatili mümkün olduğunca çok şekilde mümkün olduğunca yakın bir şekilde simüle etmektir. Ebeveynler çocuklarına konumun fotoğraflarını veya videolarını gösterebilir veya birlikte internette arama yapabilirler. İki hafta öncesinden geziyle ilgili bir resimli kitap hazırlayın ve çocuğunuza ne beklemesi gerektiğini öğretin. Nereye gittiğiniz, kiminle gideceğiniz ve ne yapacağınızla ilgili bilgileri ekleyin. Ayrıca bir takvim yapın, böylece seyahatinize kalan günleri geri sayabilirsiniz. Ayrıca, bir destinasyon belirlendikten sonra, aynı tatil yerine geri dönmeye veya aile gezilerini videoya kaydetmeye ve bir destinasyon kurulduktan sonra yıl boyunca bunları tekrar oynatmaya da yardımcı olur.

Otizimli bir birey, yeni bir deneyim sırasında beklediği manzara ve seslere alışarak kaygısını azaltabilir. Hikaye öğretmek, otizimli çocuğunuzun seyahat etme fikrine hazırlanmasına ve rahat hissetmesine yardımcı olmak için harika bir yaklaşımdır. Öğretme hikayeleri, yeni bir sosyal durumu veya davranışı açıklamaya yardımcı olmak için kullanılacak kısa, kişiselleştirilmiş hikayelerdir. Mümkünse, çocuğunuzun gerçekçi bir "giysi provasına" katılması, bekleyebilecekleri manzaralar ve sesler hakkında bilgi edinmelerine yardımcı olacak ve yaklaşan seyahat deneyimlerini gözden geçirme şansı verecektir.

Birçok aile havaalanlarında, tren istasyonlarında ve otellerde misafir hizmetlerinden yardım isteyebileceklerinin farkında değil. Seyahatle ilgili birçok işletme, gelişmiş biniş saatleri, özel yemekler, kiralık ekipman, seyahat arkadaşları ve hizmet hayvanlarının ön kaydı gibi çeşitli hizmetler sunar.

Tanıdık olmayan sesler seyahat ederken rahatsız edici olabilir, ancak kulak tıkaçları, gürültü önleyici kulaklıklar veya müzik çalarlar yardımcı olabilir. Çocuğunuz kalabalıklarla uğraşmakta veya kuyrukta beklemekte zorlanıyorsa, bir koltuğa hızlı bir şekilde yerleşmek için erken binip binemeyeceğinizi veya ayrılmadan önce beklemek için daha az zaman harcamak için en son binip binemeyeceğinizi kapı görevlisine sorun.

Ayrıca, uçarken veya otobüse binerken, çocuğunuzun arkadakinden daha az sıkışık ve kalabalık olacağı ön koltuklara oturmaya çalışın.

Konaklama

Daha uzun bir tatile çıkmadan önce, yakındaki bir otelde bir gece geçirmeyi deneyin veya bir arkadaşınızın evinde bir geceleme planlayın. Bunu birkaç kez yapmak zorunda kalabilirsiniz. Ayrıca önceden arayıp bitişik odaları veya ihtiyacınız olabilecek özel herhangi bir şeyi talep etmeniz de önemlidir. Çocuğunuzun tanıdık nevresim ve battaniyelerini yanınıza almanıza ek olarak, gece kazaları için ekstra yatak pedleri alın. Bir katın sonunda oda talep etmeniz gürültü kirliliği ile ilgili endişelerinizi gidermenize yardımcı olacaktır. Kendi yemeklerinizi hazırlayabilmeniz için kiralık bir dairede kalmak ekstra paraya değer olabilir.

Bir otelde kalırken, çocuğunuz belirli bir diyet uyguluyorsa, önceden arayıp sessiz bir oda istemek ve buzdolabı içeren bir oda talep etmek iyi bir fikirdir. Ayrıca, otelin sağlayabileceği ek konaklama olup olmadığını görmek için, çocuğunuzun özel ihtiyaçlarını varıştan önce açıklamak isteyebilirsiniz. Bu aynı zamanda kapı alarmları ve havuzlara ve su kütlelerine erişim gibi güvenlik önlemlerini tartışma fırsatı da verecektir. Çocuğunuz güvenlikten kaçma eğilimindeyse, otel personeline ailenizle birlikte dolaşan acil durum planının kopyalarını verin. Aynı şey bir arkadaşınızla veya bir akrabanızla kalıyorsanız da geçerlidir.

Çocuğunuzun kimlik taşıdığından emin olun. Seyahat sırasında değişen rutinler ve yeni ortamlar, bir güvenlik planına sahip olmayı daha da önemli hale getiriyor. Çocuğunuz güvenlikten uzaklaşmaya meyilliyse, ailenizin dolaşan acil durum planının kopyalarını aldığınızdan emin olun. Çocuğunuzun üzerinde her zaman bir kimlik olduğundan emin olmak için giyilebilir kimlik etiketleri gibi ek güvenlik ürünlerini düşünün. Giymeye tahammülü olmayan bir çocuksa, gömleğinin arkasına iğneleyebilir veya ayakkabı bağcıklarına takabilirsiniz. Siz tekrar bir araya gelene kadar çocuğunuzun adını, teşhisini, hücre numaranızı ve bir kişinin onu güvende ve sakin tutmak için ihtiyaç duyabileceği her şeyi ekleyin. Ayrıca, kaybolma ihtimaline karşı polise göstermek için çocuğunuzun yakın zamanda çekilmiş bir fotoğrafını taşıyın.

Uçakla Seyahat

Hava yolculuğu heyecan verici ve keyifli olabilir, ancak rutin aksaklıklar, yeni yerler ve duyuşsal uyarılar nedeniyle otistik çocuklar ve aileleri için zorlayıcı olabilir. OSB'nin bir spektrum bozukluğu olduğunu hatırlamak önemlidir, bu da her otistik çocuğunuzun yeteneklerinin ve tercihlerinin benzersiz olduğu anlamına gelir.

Uçakla seyahat öncesi hazırlık:

Bir hikaye oluşturun: Çocuğunuz için, seyahatinizden birkaç hafta önce tüm hava yolculuğu sürecini özetleyen bir resim oluşturun. Görüntüleri, videoları, simülasyonları ve süreç açıklamalarını dahil edebilirsiniz. Kalkış ve iniş sırasında "kulak patlatma" gibi çocuğunuzun yaşayabileceği duyuşal deneyimleri de dahil edebilirsiniz. Bu, çocuğunuzun daha öngörülebilir olmasına ve alışılmadık bir sürece aşına olmasına yardımcı olabilir.

Deneme uçuşu yapın: Çocuğunuzla birlikte havalimanı güvenliğinden geçip geçemeyeceğınızı öğrenmek için bulunduğunuz yerdeki havalimanına danışabilirsiniz. Bu, çocuğunuzun seyahat tarihinizden önce güvenlik sürecini öğrenmesine yardımcı olabilir.

Deneme uçuşu yapamıyorsanız, süreci canlandırın. Yerel havalimanınız, havalimanı tesisinde gerçek antrenman koşullarına veya fotoğraf veya video çekimine izin vermiyorsa, evde rol yapma alternatifini deneyebilirsiniz. Bu adım aynı zamanda çocuğunuzun havaalanı güvenlik prosedürlerine aşına olmasına ve mümkün olduğunca spesifik olmasına yardımcı olacaktır.

Takviminize not edin: Uçuşunuzdan birkaç hafta önce kalkış tarihlerinin işaretlendiği bir takvim asın ve çocuğunuza uçuşunuza kadar her gün kontrol ettirin. Çocuğunuzun zaman konusundaki farkındalığını pekiştireceksiniz ve bunu yaparak çocuğunuzun rutinindeki değışiklikleri öngörmesine gözle görülür bir şekilde yardımcı olabilirsiniz.

Seyahate çıkmadan önce, herhangi bir rahat oyuncak veya nesneyi yıkamaktan kaçının: Herhangi bir gezgin, özellikle otistik çocuklar, uçarken duyuşal aşırı yüklenme yaşayabilir. Sevdiğiniz bir oyuncak veya eviniz gibi kokan bir nesneyi yanınızda taşımak, onları sakinleştirmeye ve aşırı duyuşal yüklenmeyi azaltmaya yardımcı olabilir.

Alternatifler sağlayın: Herkes, özellikle otizmli biri yeni bir ortamdan korkabilir. Çocuğunuzun kaygısını azaltmanın bir yolu, ona bir kontrol hissi vermektir. Bir seçenek, kendi sırt çantalarını getirmelerini sağlamaktır. Yolculuk sırasında, rahatlatıcı oyuncaklar, kitaplar, iPad'ler (veya diğer elektronik cihazlar) ve yiyecek gibi birkaç favori eşyayı yanlarında getirebilirler. Bu aşama, çocuğunuza bir sorumluluk verir ve yeni maceralarında yanlarında hangi konfor öğelerini getireceklerini seçmelerine olanak tanır. Bu tanıdık öğeler, bekleme anlarında stresi ve can sıkıntısını gidermeye yardımcı olacaktır.

Yemek ve Seyahat Çantaları Hazırlayın: Çocuğunuzun diyet kısıtlamaları varsa veya yemek yemeyi tercih ediyorsa, havalimanı terminallerinde veya uçaklarda sınırlı yiyecek seçenekleri mevcuttur. Sonuç olarak, çocuğunuza çeşitli atıştırma ve mini öğünler sağlamak için önceden paketlenmiş gıda maddeleri gereklidir. Ağızdan duyuşal uyarılarla yatıştırılabilen çocuklar için meyveli sakızlar veya simit gibi çiğnenebilir yiyecekleri paketleyin. Seyahat çantaları, duyuşal aşırı yüklenmeye yardımcı olabilecek dijital cihazlar, kulaklıklar ve dokunsal öğeler içerebildikleri için de yararlıdır.

Uçuşunuzdan önce biraz egzersiz yapın: Hava yolculuğu, uzun süre sessizce oturmayı gerektirir. Uçuş için yola çıkmadan önce egzersiz yapmak, çocuğunuzun havalimanına gelmeden önce bastırıldığı enerjiyi serbest bırakmasına yardımcı olacaktır. Yaklaşık 20 dakika koşmak veya trampolin zıplamak, şişelenmiş enerjiyi serbest bırakmaya yardımcı olmak için ideal aktiviteler olacaktır. Uçuşunuzdan önce biraz egzersiz yapmak için her zaman doğıçlama yapılabilir ve terminalde dolaşabilirsiniz.

❖ Uçakta

Otizimli bir çocukla uçtuğunuzu hemen kapı görevlilerine bildirin ve uçağa ilk mi yoksa son olarak mı binebileceğinizi öğrenin. Kişisel tercih meselesi olabilir. Erken ve geç binişin faydaları arasında, diğer yolcular yerlerini alırken kapıda veya uçakta sırada beklemek zorunda kalmamak yer alır. Kişisel tercih meselesi olabilir.

Uçuş kalkış ve iniş sırasında kulak patlaması meydana gelebilir. Çocuğunuzu bir parça şeker yemeye veya bir parça sakız çiğnemeye ikna edebilirsiniz. Çocuğunuz bunu güvenli bir şekilde yapamıyorsa, kulak patlamasının verdiği rahatsızlığı hafifletmek için bir çiğneme oyuncacı etkili bir alternatif olabilir.

Geri sayım sayacı, çocuğunuzun havada ne kadar kalacağını anlamasına yardımcı olabilir.

Seyahat çantaları, çocuğunuzun tabletler, oyun hamurları, oyuncaklar, kitaplar, boyama malzemeleri ve uçarken kendilerini sakinleştirmelerine yardımcı olabilecek diğer şeyler gibi dijital veya dokunsal öğelerini tuttukları için önemlidir.

❖ Tatil sırasında

Çocuğunuzun gezisini ilgi alanlarına göre şekillendirerek özel kılın: Görünür gibi görünse bile çocuğunuzun tatilini hobilerine göre kişiselleştirmeyi unutmayın. Gündemi ilginizi çekecek etkinliklerle doldurun. Ayrıca, daha fazla aktiviteye sahip olmanın her zaman iyi bir şey olmadığını unutmayın: "Hareket halindeyken geçirilen günler çocuğunuzun istediği gibi olmayabilir." Erimeleri en aza indirmek için her gün gerçekleştirdiğiniz aktivite sayısını sınırlayın ve otelde bol bol dinlenme planlayın. Uygun planlama ile tatiller arkadaşınız bile olabilir.

Rutininizi koruyun: Rutininizi değiştirmek, otizimli biri için zorlayıcı ve üzücü olabilir. Çocuğunuz seyahat ederken, mümkün olduğunca normal bir rutini sürdürmeye çalışın. Çocuğunuz sabahları belirli aktiviteleri yapmayı tercih ediyor ve öğleden sonraları sakin zaman geçiriyorsa, yolda olsanız bile bu programa bağlı kalmaya çalışmalısınız. Çocuğunuzun günlük rutinini ve bunun için sevdiği veya ihtiyaç duyduğu eşyaları göz önünde bulundurun ve daha fazla ev gibi hissettirmek için yanınızda getirin.

Bir program oluşturun: Bir seyahat sırasında düzenli rutininize bağlı kalmak zor olabileceğinden, bir program yapmak çocuğunuzun seyahatiniz için yeni bir rutin duygusu geliştirmesini sağlayacaktır. Çocuğunuz bundan sonra ne olacağını tahmin edebilecek ve tamamen yeni bir çevrede olmanın stresinden biraz olsun kurtulacaktır. Bu, 08:00-9:00 kahvaltı, 9:00-9:30 otobüs yolculuğu, 9:30-12:30 gezi, 12:30 öğle yemeği, 1:30 mola vb. kadar basit olabilir.

Bir aile izleme sistemi kurun: Güvenli bir tatil planlamanın başka bir yöntemi de, ebeveynler ve diğer aile üyeleri için stres ve kaygıyı hafifletmeye yardımcı olabilecek bir aile izleme sistemi kurmaktır. Çocuğunuza her seferinde bire bir gözetim sağlayan ve yolculuk sırasında bu görevi döndüren bir kişi, çocuğunuzun güvende kalmasına yardımcı olacak ve size huzur sağlayacaktır. Bu işbirliği biçimi, herkesin seyahat süresince kolayca ve stressiz seyahat etmesini sağlayacaktır.

Olumlu davranışı pekiştirin: Mütevazı bir övgü ödülü, bir çıkartma, küçük bir oyuncak veya çocuğunuzun motive edici bulduğu herhangi bir şeyle olumlu davranışı güçlendirin. Başarılı bir

sürüş, uçuş veya gemi yolculuğunun sonunda çocuğunuzu özel bir ödülle ödüllendirmeyi düşünün! Çocuğunuzun iyi bir iş çıkardığı zamanları denemeyi ve fark etmeyi ve onu bir ödülle motive etmeyi unutmayın. Olumlu davranışlar arasında emniyet kemeri takmak, sessizce okumak veya paylaşmak sayılabilir.

REFERANSLAR

Amerikan Psikiyatri Birliği, (2013). Ruhsal bozuklukların tanıs ve istatistiksel el kitabı-5 [DSM-5]. Arlington: Amerikan Psikiyatri Birliği

Angell, M.E., Nicholson, J.K., Watts, E.H. ve Blum, C. (2011). "Gelişimsel Engelli Üç Çocuk için Etkileşim Geçişleri Sırasında Gecikmeyi Azaltmak için Çok Bileşenli Uyarlanmış Güç Kartı Stratejisi Kullanmak." Otizm ve Diğer Gelişimsel Bozukluklara Odaklanma, 20(10): 1-12.

Ayres K.M. (2005). Otizmliler için Video Hazırlama Tekniklerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış doktora tezi, Georgia Üniversitesi, Georgia.

Bainbridge, N., & Myles, B.S. (1999). "Otizmliler için Bir Çocuğa Tuvalet Eğitimi Vermek İçin Hazırlamanın Kullanımı." Otizm ve Diğer Gelişimsel Bozukluklara Odaklanma, 14(2): 106-109.

Bakkaloğlu, H. (2009). geçiş. Zihin Engelliler ve Eğitimleri. Ankara: Kök Yayıncılık.

Banda, D.R. ve Grimmer, E. (2008). "Otizmliler için Sosyal ve Geçiş Davranışlarının Etkinlik Çizelgeleri Yoluyla Geliştirilmesi: Bir İnceleme." Gelişimsel Yetersizliklerde Eğitim ve Öğretim, 43(3): 324-333.

Banda, D.R. ve Kubina Jr, R.M. (2006). "Yüksek Olasılıklı İstek Sıralama Tekniğinin Geçiş Davranışlarını Geliştirmedeki Etkileri." Çocukların Eğitimi ve Tedavisi, 29(3): 507-516.

Berger, D. (2016). Otizmliler için çocuklara aktivite programı ile bağımsız davranışları öğretmek. 01.06.2016 tarihinde <http://www.bergerlearning>.

Berkson, B. ve Tupa, M. (2000). "Klişeleşmiş ve Kendine Zarar Veren Davranışların Erken Gelişimi." Erken Müdahale Dergisi, 23(1): 1-19.

Birkan, B. (2011). "Otizmliler için Çocuklara Konuşma Becerilerinin Öğretimi: Replikli Öğretim." Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 12(01): 57-69.

Bishop, S.L., Richler, J. ve Lord, C. (2006). "Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Kısıtlı ve Tekrarlayıcı Davranışlar ve Sözel Olmayan IQ." Çocuk Nöropsikolojisi, 12(4-5): 247-267.

Bryan, L.C. ve Gast, D.L. (2000). "Otizmliler için Otizmliler için Çocuklara Görev Başında ve Planlı Davranışları Resimli Etkinlik Çizelgeleriyle Öğretmek." Otizm ve Gelişimsel Bozukluklar Dergisi, 30(6): 553-567.

Cihak, D.F. (2011). "Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrencilerin Geçiş Sırasında Resimli ve Video Modelleme Etkinlik Takvimlerinin Karşılaştırılması." Otizm Spektrum Bozukluklarında Araştırma, 5(1): 433-441.

Erbaş, D., & Yücesoy-Özkan, Ş. (2010). Sorun yaratmada iyi niyetli destek uygulamaları: Aile eğitimi el kitabı. Ankara: Maya Akademi.

Ergin, E. (2016). Kaynaştırma Uygulamaları Yürütülen Okul Öncesi Sınıflarda Sınıf İçi Geçişlerin Kolaylaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gengoux, G.W. (2015). "Sosyal Aktiviteler için Hazırlama: Otizmliler ve Tipik Gelişim Gösteren Akranları Arasındaki Etkileşimler Üzerindeki Etkiler." Olumlu Davranış Müdahaleleri Dergisi, 17(3): 181-192.

Graber-Juhnke, A. (2015). Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Bir Geçiş Şarkısının Geçişlerin Uzunluğuna Etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Kansas Üniversitesi, Kansas.

Hume, K. (2008). Aktiviteler Arası Geçiş: Online Eğitim Modülü. Ohio Otizm ve Düşük İnsidans Merkezinde (OCALI), Otizm İnternet Modülleri, www.autisminternetmodules.org. Columbus, OH: ÖÇALI.

Hume, K. (2013). Görsel Destekler (VS) Bilgi Sayfası. Chapel Hill: Kuzey Karolina Üniversitesi, Frank Porter Graham Çocuk Gelişim Enstitüsü, Otizm Spektrum Bozuklukları Ulusal Mesleki Gelişim Merkezi.

Hume, K., Sreckovic, M., Snyder, K., & Carnahan, C.R. (2014). "Pürüzsüz Geçişler: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrencilerin Okul Gününü Yönlendirmelerine Yardımcı Olmak." Olağanüstü Çocuklara Öğretim, 47(1): 35-45.

Hume, K., Wong, C., Plavnick, J., & Schultz, T. (2014). Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Küçük Çocuklarda Görsel Desteklerin Kullanımı. Otizm Spektrum Bozukluklarına Erken Müdahale El Kitabı: Araştırma, Politika ve Uygulama. New York. yaylı

Krantz, P.J. ve McClannahan, L.E. (2014). Resim Etkinlik Takvimleri. Otizm Spektrum Bozukluklarına Erken Müdahale El Kitabı: Araştırma, Politika ve Uygulama. New York: Springer

Lequia, J., Wilkerson, K.L., Kim, S., & Lyons, G.L. (2015). "Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrencilerde Geçiş Davranışlarının İyileştirilmesi Eğitim Ortamlarında Müdahalelerin Kapsamlı Bir Değerlendirmesi." Olumlu Davranış Müdahaleleri Dergisi, 17(3): 146-158.

Murdock, L.C. ve Hobbs, J.Q. (2011). "Bugün Ne Yaptığımı Söyle: OSB'li Çocuklar İçin Görsel Bir İpucu Stratejisi." Otizm ve Diğer Gelişimsel Yetersizliklere Odaklanma, 26(3): 162-172.

<https://www.timetimer.com/blogs/news/using-visual-schedules-to-support-students-with-autism>

<https://www.timetimer.com/pages/otizm>

<https://www.autismparentingmagazine.com/visual-timer-benefits/>

<https://suelarkey.com.au/using-time-timers-for-students-with-autism/>

<https://tacanow.org/family-resources/traveling-with-your-children-with-asd/>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/482019>

<https://www.nymetroparents.com/article/autismate-app-for-kids-and-adults-with-autism>

<https://venturebeat.com/2013/01/29/autismate-ipad-app-therapy/>

<https://apps.apple.com/us/app/ice4autism/id969601780#?platform=ipad>

<https://www.linkedin.com/pulse/ice4autism-mobile-app-can-improve-emergency-care-people-wanda-refaely>

https://www.autismspeaks.org/sites/default/files/201808/family_wandering_emergency_plan_0.pdf

<https://www.autismspeaks.org/wandering-prevention-resources>

<https://autismtravel.com/2022/01/19/lets-fly-air-travel-tips/>

<https://mashable.com/article/autism-apps>

https://www.autismspeaks.org/sites/default/files/SC_ATN%20Visual%20Schedule%20Topic%20Flyer_083120_v6.pdf

<https://autismtravel.com/category/tips/>

<https://autismtravel.com/2019/10/04/holiday-travel/>

https://autismtravel.com/wpcontent/uploads/sites/2/2019/04/WhatToExpect_AutismAwareness_Apr2019.pdf

<https://autismtravel.com/2022/01/19/lets-fly-air-travel-tips/>

<https://www.oliverstravels.com/blog/accessible-travel/>

<https://www.autismspeaks.org/blog/tips-holiday-travel>

<https://www.autismparentingmagazine.com/best-autism-apps/>

<https://www.autismspeaks.org/traveling-autism>

http://content.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,1893554_1893556_1893538,00.html

<https://www.autismspeaks.org/expert-opinion/holiday-travel-autism-five-tips-success-road>

<http://card.ufl.edu/resources/visual-supports/>

<https://www.autismspeaks.org/tool-kit/atnair-p-toilet-training-guide>

<https://www.autismspeaks.org/sites/default/files/2018-08/Toilet%20Training%20Guide.pdf>

<https://tacanow.org/family-resources/traveling-with-your-children-with-asd/>